

Mr. sc. Petar Bačić, asistent
Pravnog fakulteta u Splitu

Zvonko Miljko: USTAVNO UREĐENJE BOSNE I HERCEGOVINE
Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 2006, str. 458

U tekstu pod naslovom “O smislu ustavotvorstva” (*Making Sense of Constitution Making*) iz 1992. godine suvremeni je američki konstitucionalist **Jon Elster** kazao da su događaji koji su od 1990. godine potresali Istočnu Evropu, zapravo cjelinu zemalja što su nekada pripadale socijalističkom svijetu, bili istraživački “izazov i prilika” za mnoge pravnike i politologe. Ako su kao znanstvena zajednica propustili predvidjeti slom komunizma, eto im naknadno prilike da razumiju i pomognu izgradnju novog političkog poretka. U tom su pravcu organizirani brojni novi instituti i centri za izučavanje konstitucionalizma u novim demokracijama koji su entuzijastički započeli s radom na analitičkim konstrukcijama i hipotezama, prijedlozima, osnovama i poboljšicama novoga društvenog i političkog poretka u tim zemljama. Pritom je najveća pažnja posvećena ustavima novih demokracija kojima je bila namjenjena uloga otkrovenja i registracija ustavne rekonstrukcije tih zemalja. Svojevrsni “crni labud” među tim ustavima je *Ustav Bosne i Hercegovine* iz 1995. godine. Naime, dok su ostali ustavi, među njima i *Ustav Republike Hrvatske* afirmirali koncepciju **pozitivnog suvereniteta** koja ističe da ustavotvorstvo pripada narodu, *Ustav Bosne i Hercegovine* koji se dogovarao od 1. do 21. studenog 2005. u Daytonu (Ohio, SAD) i potpisao u Parizu 14. prosinca 2005. godine, plod je **negativnog suvereniteta**, dakle one koncepcije koja nema nikakve veze s demokratskim ustavotvorstvom. O tom prvom *Ustavu samostalne Bosne i Hercegovine* koji nije nikada “prošao parlamentarnu proceduru u predstavničkom tijelu Bosne i Hercegovine, niti je objavljen u njezinom *Službenim glasniku* piše dr.sc. **Zvonko Miljko**, docent Pravnog fakulteta u Mostaru i sudac Ustavnog suda te države u njegovom prvom sazivu u tek objavljenoj knjizi “Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine”, kojoj je izdavač Hrvatska sveučilišna naklada iz Zagreba.

Knjiga nakon predgovora ima trinaest djelova označenih rimskim brojevima: (I.) **Ustavna povijest Bosne i Hercegovine** (str. 11.-28.); (II.) **Disolucija Jugoslavije i državna samostalnost Bosne i Hercegovine** (str. 29.-52.); (III.) **Izvori ustavnog prava u Bosni i Hercegovini** (str. 53.-64.); (IV.) **Struktura i temeljna obilježja sadržaja Ustava Bosne i Hercegovine** (str. 65.-74.); (V.) **Temeljne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine** (str. 75.-92.); (VI.) **Ljudska prava i temeljne slobode** (str. 93.-184.); (VII.) **Bosanskohercegovački federalizam** (str. 185.-222.); (VIII.) **Organizacije državne vlasti u Bosni i Hercegovini** (str. 223.- 318.); (IX.) **Ustavno sudstvo u Bosni i Hercegovini** (319.-336.); (X.) **Izborni sustav u Bosni i Hercegovini** (str. 227.- 360.); (XI.) **Centralna banka Bosne i Hercegovine** (str. 364.-365.); (XII.) **Lokalna samouprava** (str. 365.-386.); (XIII.) **Visoki predstavnik** (str. 387.-392.). Knjiga ima i priloge: tekst Ustava Bosne i Hercegovine (str. 393.-408.), Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (str. 409.-

432.); Europske povelje o lokalnoj samoupravi (str. 433.-439.); Aneksa 7. – Sporazuma o izbjeglim i prognanim osobama (str. 440.-446.) i Aneksa 10. – Civilne implementacije Mirovnog sporazuma (447.-450.). Na kraju knjige dat je popis literature.

Osnovni cilj autora bio je dati cjeloviti prikaz pozitivnog ustavnog prava Bosne i Hercegovine na sve tri razine ustavnosti – saveznoj, entitetskoj i kantonalnoj – što obuhvaća ukupno 13 ustava i isto toliko ustavnih poredaka. Polazeći od osnovnih teorijskih postavki vezanih uz postojeća normativna rješenja i njihove primjene u praksi, autor je nastojao pružiti prvenstveno znanstveno utemeljen pregled načela i institucija bosanskohercegovačkog ustavnog prava. U tom smislu knjiga je prvenstveno namijenjena studentima pravnih fakulteta kao podloga za studiranje ustavnog prava, ali i široj akademskoj i društvenoj zajednici koja pokazuje interes za stanje i sudbinu ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine.

Iako je knjiga “Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine” udžbeničkog karaktera ona zainteresiranom čitatelju omogućuje otvaranje brojnih pitanja o jednom od najsloženijih ako ne i krajnje kontradiktornom ustavnom dokumentu na svijetu. Poznata tvrdnja da ustavi nikada ne mogu zadovoljiti pretpostavke perfektnosti upravo u ustavnom pravu Bosne i Hercegovine nalaze najviše korisnih argumenata. Jer, mnoge se slabe strane mogu popraviti ili zamijeniti drugima. Međutim, neke druge kao što su strukturalni problemi u procesu odlučivanja možda i ne mogu, pa u tom smislu one postaju izvor potencijalnih erupcija koje s vremenom dovode do paralize državnog mehanizma. U slučaju Bosne i Hercegovine upravo su takva pitanja bila i ostala uteg na nogama upravljačima te zemlje. Među njih valja ubrojiti: pitanje legitimiteta Ustava BiH (1995.) kao demokratskog ustava i mogućnosti respektivnih legislatura entiteta glede njegove ratifikacije, problem središnjih ustavnih vrednota i pravnog sustava koji su odlučujuća pretpostavka izgradnje “jedinstvene nacije” i zajedničkog tržišta, proces odlučivanja saveznih institucija, i uopće institucionalne strukture legislative i egzekutive koje su odraz trijumfa “etničkog suvereniteta” i efikasnog veta nad svim bitnim legislativnim i egzekutivnim odlukama kojima je eventualni cilj konzekventni “nation-buildinga”, itd.

U tom pravcu autorov prikaz i analiza nabrojanih i drugih brojnih pitanja potpuna je i kompetentna studija “novog” federalizma čiji tvorcima nisu ništa naučili iz iskustva disolucije ranijih federalnih država, i kojima ni sudbina bivše SFRJ nije nikakav argument i dokaz za promicanje stare istine o tome da je demokracija moguća bez federalizma, ali nema niti može biti federalizma bez demokracije.